

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

סז.

עין משפט
נר מצוה

קצח א מיי פיה מה'ג
ע"ז ה' א סמג
לאון כ:
קצח ב מיי שם ה' ג
סנהדרין ה' א:
ר א מיי פיה מה'ג ע"ז
הלכה ב:
ר א מיי שם ה' ג:
ר ב מיי שם ה' ב:
ר ג מיי שם ה' א ב:
ר ד מיי שם פ"ד הלכה
א סמג לאון כג:
ר ה ח מיי שם פ"א
הלכה טו סמג לאון
כא:

סימנא בעלמא: מתני' המסית זה הדיוט. מסית דחשנין ליה^א זנסקלין זה הדיוט שהסית אבל נציא שהסית אינו זנסקליה אלא זחנק דמפרש זגמרא: המסית אם שהדיוט. הוא זנסקליה אבל מסית אם הרצים כגון עיר הנדחת זחנק דמפרש זגמרא והא ליכא למידק אבל מסית אם הנציא זחנק זין מסית אם הנציא למסית אם שהדיוט אבל מזניו חלוק זין מסית אם הנציא למסית אם או חולם החלוס הוא יומת ומיתה האלמורה בתורה סתם^ה אינה אלא חנק: **אמר לשנים**, יחד הן עלמין נעשו עדים ואין לריכין להתרות זו כשאר חיזי מיתות אלא מציאין אותו לצית דין דכתיב (שם) לא תמול ולא תכסה עליו: **אמר לאחד הוא אומר יש לי חברים רואים צדק. הניסת ריכין להשיבו יש לי חברים רואים צדק בלא וחסור לי צפניהם: ואם היה המסית ערום ואינו יכול לדבר צפניהם. כלומר אומר איני יכול לפרסם הדבר מפני יראת צ"ד: ממעינין לו.** דמתרגמינן וארז לו וכמן ליה (דברים יט). מעמידין ליה מארצין אחורי הגדר לשמוע דצרו: זיחוד. כלומר אין איש עכשיו עמנו ויכול אתה לומר מה שאמרת לי: **האומר אעבוד וכו'.** זאחת מכל הלשונות הללו הוי מסית וחייב: **גב' הא נציא.** אם מסית זה נציא שהיה מתנבא בשם הקב"ה לעבוד עבודת כוכבים: **טעמא.** למסית את ההדיוט כלומר את היחיד הא אם מסית את הרצים כגון אנשי עיר הנדחת לאו זנסקליה הוא אלא זחנק דהא ליכא למידק דהא דקתני והמסית את ההדיוט למעוטי מסית את הנציא קאמר דלא אשכחן תנא דמפלגי זין מסית את הנציא למסית את הצל זין נציא המסית להדיוט המסית אשכחן חלוק דמפרש ואולי: **טעמא דר"ש ורבנן מפרש** זאלו הן המנקיין: **מדיחי עיר הנדחה שנו.** זמשנתנו זאת ואשמועינן סיפא דמדיח דרישא זמדיח עיר הנדחת קאמר וה"ק המדיח דתנן לעיל (דף גג.) זבדי נסקלין זה האומר לרצים נלך ונעבוד עבודת כוכבים: **רבינא אמר גרס.** ולא גרסי אמר רבינא דליחו ורז פפא לא פליגי אלא מר מתרין חדא ומר מתרין חדא ולא פליגי דהא זבתי מילי אוקימנא לרישא כר"ש ואתו הנן אמוראי לתרוצה כרבנן. והכי פירושה רבינא תרצה לחסא ואמר רישא נמי רבנן והמסית את ההדיוט לאו למעוטי מסית את הרצים אתא אלא תרוייהו תנא להו תנא רישא מסית את היחיד והדר תנא סיפא המדיח זה האומר לרצים נלך ונעבוד עבודת כוכבים: **ולא זו אף זו קטני.** כלומר אי קשיא לך ליתני מסית את הרצים וזו קטני מסית את הרצים וזה הדר תנא רבותא ולא זו זביא המסית קטני אלא אף זו דמסית רצים זנסקליה וזללא כר' שמעון. ורז פפא אתא אף לתרוצי דקתני המסית זה הדיוט לאו למעוטי זביא המסית קטני אלא כל המסיתים קרי הדיוטות משום הכמנה כלומר מסית הדיוט ושוטה הוא ומדת הקלין נוהג זו שמקלין זחיוו שכל חיזי מיתות לריכין המתרה וזה נהרג זבהמנה: **צנים פעימי.** זחדרי חדרים לפי שהא ירא לדבר זגלוי: הן רואין אותו. לזכר הנר שעמו דאי לא מצי מצי חזו ליה לא מצי מסהדי עליה לחיזיה קטלא ואע"ג דשמעי קליה דמצי למימר לא הואי אנא: **ושמועין קולו.** שהוא אומר דברי הסתה: **זין סטרא.** זעל אמו סטרא שמו: **סטס דא.** על שם שזינתה קרי לה הכי: **מתני' המדיח זה האומר וכו'.** זגמרא מוקים לה זמדיח עיר הנדחת: **עושה מעשה.** ממש זנסקליה: **ולא האוחז את העינים.** מראה לרציות כאלו הוא עושה ואינו עושה כלום: **שנים מלקטין קשוין.** זבמכשפות לפניו אחד מהן לוקט וחייב וחצרו לוקט ופטור: **עושה מעשה.** שהיתה כאן שדה קשוין ולקטה ממש זכשפים חייב: **האוחז את העינים.** מראה לנו כאלו התקצלו כולם זנקוס אחד והקשוין לא זזין ממקומן פטור: **גב' מכשפה אחד האיש ואחד האשה.** דהא גזי אוב וידעוני דמכשפים הם לא חלק זין איש לאשה דכתיב (ויקרא כ) איש או אשה: **לא סתיה כל נשמה.** זשבע אומות כתיב: **מה להגן כסיף.** דכתיב זסיחון ועוג ויכהו ישראל לפי חרז (זמדבר כא): **מה להגן כסיף: כנסקליה.** דכתיב (שמות יט) כי סקול יסקל או ירה יירה: **שריפה כן הכסות מיסוס הרצה.** ומזניו זכסיני שנזמרה בהן סקליה: מיתה

סימנא בעלמא: מתני' המסית זה הדיוט והמסית את ההדיוט אמר יש יראה במקום פלוני כך אוכלת כך שותה כך מטיבה כך מריעה יכל חיבי מיתות שבתורה אין ממעינין עליהם חוץ מזו אמר לשנים^ה הן עדיו ומביאין אותו לב"ד וסוקלין אותו אמר לאחד הוא אומר יש לי חברים רואים בכך אם היה ערום ואינו יכול לדבר בפניהם המכמינין לו עדים אחורי הגדר והוא אומר לו אמור מה שאמרת ביחוד והלה אומר לו והוא אומר לו היאך נניח את אלהינו שבשמים ונלך ונעבוד עצים ואבנים אם חוזר בו הרי זה מוטב ואם אמר כך היא חובתנו כך יפה לנו העומדין מאחורי הגדר מביאין אותו וסוקלין אותו^ה האומר אעבוד אלך ואעבוד גלך ונעבוד אזבח אלך ואזבח גלך ונזבח אקטיר אלך ואקטיר גלך ונקטיר אנשך אלך ואנשך גלך ונגסך אשתחווה אלך ואשתחווה גלך ונשתחווה: **גב' המסית זה הדיוט טעמא דהדיוט** הא נביא זחנק והמסית את ההדיוט טעמא דיהודי הא רבים זחנק מתני' מני ר"ש היא דתניא ר"ש אומר בחנק אימא סיפא המדיח זה האומר נלך ונעבוד עבודת כוכבים ואמר רב יהודה אמר רב מדיחי עיר הנדחת שנו אתאי לרבנן רישא ר"ש וסיפא רבנן רבינא אמר כולה רבנן היא ולא זו אף זו קתני רב פפא אמר כי קתני מסית זה הדיוט להכמנה דתניא ושאר כל חיבי מיתות שבתורה אין ממעינין עליהן חוץ מזו כיצד עושין לו מדליקין לו את הנר בבית הפנימי ומושיבין לו עדים בבית החיצון כדי שיהו הן רואין אותו ושומעין את קולו והוא אינו רואה אותן והלה אומר לו אמור מה שאמרת לי ביחוד והוא אומר לו והלה אומר לו היאך נניח את אלהינו שבשמים ונעבוד עבודת כוכבים אם חוזר בו מוטב ואם אמר כך היא חובתנו וכך יפה לנו העדים ששומעין מבחוץ מביאין אותו לבית דין וסוקלין אותו: **וכן עשו לבן סטרא בלוד ותלאוהו בערב הפסח^ה.** **בן סטרא בן פנדירא** הוא אמר רב סטרא בעל סטרא בעל פנדירא בעל פפוס בן יהודה הוא אלא אימא אמו סטרא אמו מרים מגדלא נשיא הואי כדאמרי בפומבדיתא סתת דא מבעלה: **מתני' המדיח זה האומר** נלך ונעבוד עבודת כוכבים המכשף העושה מעשה חייב ולא האוחז את העינים ר"ע אומר משום ר' יהושע שנים לוקטין קשוין אחד לוקט פטור ואחד לוקט חייב העושה מעשה חייב האוחז את העינים פטור: **גב' אמר רב יהודה אמר רב מדיחי עיר הנדחת שנו כאן:** המכשף זה העושה מעשה וכו': תנו רבנן מכשפה אחד האיש ואחד האשה א"כ מה ת"ל מכשפה מפני שרוב נשים מצויות בכשפים מיתתן במה רבי יוסי הגלילי אומר נאמר כאן מכשפה לא תחיה ונאמר להלן לא תחיה מה ת"ל לא תחיה כל נשמה מה להלן בסוף אף כאן בסוף ר' עקיבא אומר נאמר כאן מכשפה לא תחיה ונאמר להלן לא תחיה מה להלן בסוף אף כאן בסוף ר' יוסי אני דנתי לא תחיה מלא תחיה ואתה דנת לא תחיה מלא יחיה אמר לו רבי עקיבא אני דנתי ישראל מישראל שריבה בהן הכתוב מיתות הרבה ואתה דנת ישראל מעובדי כוכבים שלא ריבה בהן הכתוב אלא מיתה

סימנא בעלמא. וזבתחילת שום דבר הכתוב מדבר דתחלת חלול מיהא הוה: **מתני' המסית זה הדיוט.** מסית דחשנין ליה^א זנסקלין זה הדיוט שהסית אבל נציא שהסית אינו זנסקליה אלא זחנק דמפרש זגמרא: המסית אם שהדיוט. הוא זנסקליה אבל מסית אם הרצים כגון עיר הנדחת זחנק דמפרש זגמרא והא ליכא למידק אבל מסית אם הנציא זחנק זין מסית אם הנציא למסית אם שהדיוט אבל מזניו חלוק זין מסית אם הנציא למסית אם או חולם החלוס הוא יומת ומיתה האלמורה בתורה סתם^ה אינה אלא חנק: **אמר לשנים**, יחד הן עלמין נעשו עדים ואין לריכין להתרות זו כשאר חיזי מיתות אלא מציאין אותו לצית דין דכתיב (שם) לא תמול ולא תכסה עליו: **אמר לאחד הוא אומר יש לי חברים רואים צדק. הניסת ריכין להשיבו יש לי חברים רואים צדק בלא וחסור לי צפניהם: ואם היה המסית ערום ואינו יכול לדבר צפניהם. כלומר אומר איני יכול לפרסם הדבר מפני יראת צ"ד: ממעינין לו.** דמתרגמינן וארז לו וכמן ליה (דברים יט). מעמידין ליה מארצין אחורי הגדר לשמוע דצרו: זיחוד. כלומר אין איש עכשיו עמנו ויכול אתה לומר מה שאמרת לי: **האומר אעבוד וכו'.** זאחת מכל הלשונות הללו הוי מסית וחייב: **גב' הא נציא.** אם מסית זה נציא שהיה מתנבא בשם הקב"ה לעבוד עבודת כוכבים: **טעמא.** למסית את ההדיוט כלומר את היחיד הא אם מסית את הרצים כגון אנשי עיר הנדחת לאו זנסקליה הוא אלא זחנק דהא ליכא למידק דהא דקתני והמסית את ההדיוט למעוטי מסית את הנציא קאמר דלא אשכחן תנא דמפלגי זין מסית את הנציא למסית את הצל זין נציא המסית להדיוט המסית אשכחן חלוק דמפרש ואולי: **טעמא דר"ש ורבנן מפרש** זאלו הן המנקיין: **מדיחי עיר הנדחה שנו.** זמשנתנו זאת ואשמועינן סיפא דמדיח דרישא זמדיח עיר הנדחת קאמר וה"ק המדיח דתנן לעיל (דף גג.) זבדי נסקלין זה האומר לרצים נלך ונעבוד עבודת כוכבים: **רבינא אמר גרס.** ולא גרסי אמר רבינא דליחו ורז פפא לא פליגי אלא מר מתרין חדא ומר מתרין חדא ולא פליגי דהא זבתי מילי אוקימנא לרישא כר"ש ואתו הנן אמוראי לתרוצה כרבנן. והכי פירושה רבינא תרצה לחסא ואמר רישא נמי רבנן והמסית את ההדיוט לאו למעוטי מסית את הרצים אתא אלא תרוייהו תנא להו תנא רישא מסית את היחיד והדר תנא סיפא המדיח זה האומר לרצים נלך ונעבוד עבודת כוכבים: **ולא זו אף זו קטני.** כלומר אי קשיא לך ליתני מסית את הרצים וזו קטני מסית את הרצים וזה הדר תנא רבותא ולא זו זביא המסית קטני אלא אף זו דמסית רצים זנסקליה וזללא כר' שמעון. ורז פפא אתא אף לתרוצי דקתני המסית זה הדיוט לאו למעוטי זביא המסית קטני אלא כל המסיתים קרי הדיוטות משום הכמנה כלומר מסית הדיוט ושוטה הוא ומדת הקלין נוהג זו שמקלין זחיוו שכל חיזי מיתות לריכין המתרה וזה נהרג זבהמנה: **צנים פעימי.** זחדרי חדרים לפי שהא ירא לדבר זגלוי: הן רואין אותו. לזכר הנר שעמו דאי לא מצי מצי חזו ליה לא מצי מסהדי עליה לחיזיה קטלא ואע"ג דשמעי קליה דמצי למימר לא הואי אנא: **ושמועין קולו.** שהוא אומר דברי הסתה: **זין סטרא.** זעל אמו סטרא שמו: **סטס דא.** על שם שזינתה קרי לה הכי: **מתני' המדיח זה האומר וכו'.** זגמרא מוקים לה זמדיח עיר הנדחת: **עושה מעשה.** ממש זנסקליה: **ולא האוחז את העינים.** מראה לרציות כאלו הוא עושה ואינו עושה כלום: **שנים מלקטין קשוין.** זבמכשפות לפניו אחד מהן לוקט וחייב וחצרו לוקט ופטור: **עושה מעשה.** שהיתה כאן שדה קשוין ולקטה ממש זכשפים חייב: **האוחז את העינים.** מראה לנו כאלו התקצלו כולם זנקוס אחד והקשוין לא זזין ממקומן פטור: **גב' מכשפה אחד האיש ואחד האשה.** דהא גזי אוב וידעוני דמכשפים הם לא חלק זין איש לאשה דכתיב (ויקרא כ) איש או אשה: **לא סתיה כל נשמה.** זשבע אומות כתיב: **מה להגן כסיף.** דכתיב זסיחון ועוג ויכהו ישראל לפי חרז (זמדבר כא): **מה להגן כסיף: כנסקליה.** דכתיב (שמות יט) כי סקול יסקל או ירה יירה: **שריפה כן הכסות מיסוס הרצה.** ומזניו זכסיני שנזמרה בהן סקליה: מיתה

תורה אור השלם
1. מקבשה לא תחיה:
שמות כב ז'
2. רק מערי העמים
האלה אשר י' אלהיך
גון לך נחלה לא תחיה
כל נשמה דברים כ טז
3. לא תגע ביד פי סקול
יסקל או ירה יירה אם
בחמה אם איש לא יחיה
במשך היבל המה יעלו
שמות יט י'
מספר רש"י

האומר אעבוד. משעה
הסימנא ומתלה חייב
מיתה. דנקפא לן לקמן מלא
מחנה ולא משמע. הא אבה
ושמע חייב מר (עיר אה).
אלך ואעבוד. שמעון
הליכה אפי' דליכא למימר
אליה הכר ביה (ע"ז). גלך
ונעבוד. א"ש סכלל עמנו
עם אחרי. דליכא למימר
הני אחרי לא חזי ואיחי
נמי לא חזי (ע"ז). נביא
שהדריח. שמתנבא בשם
הקב"ה לעבוד עבודת
כוכבים (לקמן ע"ז).